

100370

KAMPER: Allerede etter en ukes kamper ble Minsk, hovedstaden i Hvite-Russland, erobret av tyske panserstyrker på midtavsnittet. Her tar erobrerne en pause i byens sentrum. (Foto: NTB-arkiv)

Nationen 24/6-91

Hitler går til angrep på Sovjetunionen

Tidlig om morgenen 22. juni 1941 gikk Tyskland til angrep på Sovjetunionen, landet som Hitler 22 måneder tidligere hadde inngått en ikke-angrepspakt med. Angrepet, som ble satt i gang langs hele den sovjetiske grensen, fra Østersjø-

en til Svartehavet, skjedde uten krigserklæring og kom helt overraskende på Stalin, til tross for at han hadde fått klare advarsler uker og måneder i forveien fra blant annet britisk etterretningsvesen.

50 ÅR ETTER
Av Ivar Johansen, NTB

Men også på sovjetisk side var det konsentrert store troppestyrker langs grensen, og da den gigantiske styrkeprøven startet, sto det oppmarsjert over tre millioner soldater på hver side av Sovjetunionens vestgrense, fra Ishavet nord i Finland til Svartehavet sør i Romania.

Sovjethæren skal knuses

Mens den sovjetiske oppmarsj ikke var fullført, kunne tyskerne slå til med full kraft. Tyskernes plan tok ikke sikte på å erobre hele det veldige sovjetiske riket, men å gjennomføre en blitzkrig som skulle knuse den røde arme og sikre kontroll over de fruktbare og oljerike områdene i Ukraina og Kaukasus. Denne operasjonen skulle etter Hitlers planer være avsluttet før vinteren satte inn. I angrepet skulle tyskerne benytte den samme taktikk som hadde vist seg så vellykket på vestfronten året før, ved kon-

sentrert bruk av store panser- og luftstyrker til å gjennomføre omringning og oppsplitting av fiendens styrker.

Tyskernes angrep skjedde i tre retninger. Den nordligste gikk i retning de baltiske stater, som var okkupert av Stalin året før, og Leningrad. Den midterste var rettet mot Moskva, mens den sørlige angrebølgen gikk mot Ukraina med Kiev som det første store angrepsmålet. Ved siden av disse styrkene gikk rumenske tropper til angrep langs Svartehavskysten og Bessarabia som Sovjetunionen hadde tatt fra Romania året før, mens finske styrker sto klar til angrep i nord for å gjenerobre de områdene som Finland måtte avstå til Sovjetunionen etter vinterkrigen i 1940.

Verden holder pusten

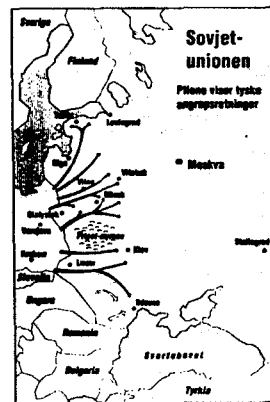
Når operasjon Barbarossa starter, vil verden holde pusten og ingen vil ha noe å si, uttalte Hitler seierssikkert til sine generaler da angrepsplanene ble utformet. Og verden holdt pusten da de to stormaktene tømnet sammen i det som skulle bli den mest dramatiske og blodige militære kraftprøve verden hadde vært vitne til. Den kom til å vare i nesten fire år, men det var det få eller ingen som forestilte seg i 1941. Etter de store militære triumfene tyskerne hadde bak seg, var det ikke bare tys-

kerne som var seierssikre og ventet at Sovjetunionen skulle være knust i løpet av noen måneder. Også militære eksperter i London og Washington regnet med at de sovjetiske styrkene kunne holde ut fra seks uker til tre måneder.

Til å begynne med så det også ut til at det skulle gå slik. De tyske panserspissene trengte i de første ukene hundrevis av kilometer inn på sovjetisk territorium, og hundretusener av sovjetiske fanger ble tatt ved de tyske knipetangsmanøvrene. Allerede den første krigsdagen hadde tyskerne gjennom sine overraskende angrep på sovjetiske flyplasser ødelagt et stort antall sovjetiske fly og sikret seg herredømmet i luften.

England og USA lover hjelp

For Storbritannia kom det tyske angrepet mot øst som en lettelse. Den øyeblikkelige faren for tysk invasjon på de britiske øyer var borte, og det var heller ingen akutt fare for noe større tysk framstøt mot Midtøsten. Churchill, som lenge hadde vært klar over at tyskerne ville overfalle Sovjetunionen, lovet samme dag som tyskerne gikk til angrep, at Sovjetunionen skulle få full støtte og hjelp. Vi har bare et ufravikelig mål — å knuse Hitler og ethvert spor av det nazistiske regimet, sa den britiske statsministeren som fikk full støtte i parlamentet.

ANGREP: Kartet viser de tyske angrepsretningene ved overfallet på Sovjetunionen

To dager senere talte president Roosevelt og erklærte at USA ville yte Sovjetunionen all mulig hjelp. Vel så viktig for Moskva var det at det en måned tidligere var inngått en ikke-angrepspakt mellom Sovjetunionen og Japan. Det ga russerne, i hvert fall inntil videre, ryggen fri og mulighet for å konsentrere all sin militære innsats mot tyskerne.